

## z kapitalistických armád

# ZÁSADY OBRANY NA STŘEDOEVROPSKÉM VÁLČIŠTI

**Obrana** je podle polních řádů hlavních kapitalistických armád jedním ze základních druhů boje. I když všeobecně platí zásada, že rozhodnou porážku protivníka lze dosáhnout jedině útokem, má se za to, že často bude nutné i vhodně vést obranu.

**Cílem obrany** je odrazit útok protivníka, způsobit mu maximální ztráty, šetřit své síly a prostředky, udržet stanovené prostory a tím vytvořit výhodné podmínky pro přechod do útoku. K úspěchu další bojové činnosti obranný boj přispívá především tím, že umožňuje získat čas a uvolňuje síly pro vedení boje na jiném, rozhodujícím směru, aniž je nutné vzdát se důležitého prostoru.

Vojevodští odborníci, především americké a západoněmecké armády, jsou toho názoru, že pro úspěšné vedení obranných operací v příští možné válce na středoevropském válčišti je nutné lépe než dosud znát zásady bojové činnosti protivníka, účinněji organizovat průzkum, mít schopnost včas a v rozhodujícím prostoru soustředit dostatek sil, zabránit provedení průlomu a v žádném případě nepřipustit větší ztrátu vlastního území.

Možnosti soudobého obranného boje a operace jsou podle jejich názoru ovlivňovány především zvyšující se mobilností pozemního vojska, zaváděním nových, vysoce účinných zbraňových systémů, rostoucí údernou silou taktického letectva a opatřeními radioelektronického boje.

Kvalitativně nové požadavky a podmínky, spolu s úsilím důsledněji sjednotit zásady vedení obrany v armádách paktu, vedly k tomu, že velení NATO vypracovalo v letech 1975 až 1980 **novou takticko-operativní koncepci vedení obrany**.

Jejím smyslem je celkově zvýšit účinnost vedení obranných operací s ohledem na předpokládaný způsob použití vojsk protivníka a aplikovat v praxi vyhodnocené poznatky z ozbrojených konfliktů ve světě v posledních letech.

Vychází především z kategorického požadavku, aby útok protivníka v ozbrojeném konfliktu na středoevropském válčišti byl zastaven v samotném počátku, tzn. s minimální ztrátou území.

**Z operačního hlediska** koncepce počítá zejména se zesílením vojsk prvního operačního sledu a rovněž s vytvářením silnějších operačních záloh. U vojsk zesíleného prvního operačního sledu má být uskupeno asi 40 % všech sil a zbývajících 60 % budou tvořit silné operační zálohy. (Tato varianta byla poprvé ověřována při strategickém VŠC WINTEX/CIMEX-79, kdy se v prostoru středoevropského válčiště plánovalo rozvinout celkem 72 divizí pozemního vojska, z toho v prvním operačním sledu 27 divizí (38 %) a v operačních zálohách 45 divizí (62 %).

**Taktické hledisko** je dáno vypracováním a přijetím nových, jednotných zásad vedení obranného boje. Změny, které z toho vyplývají, se projevují až do stupně armádního sboru v to, nejvíce však do stupně divize.

Jedním z nejzávažnějších projevů těchto změn je, že polní řady americké a západoněmecké armády již nerozdělují obranu na mobilní (pohyblivou) a prostoru (poziční). V obou armádách je nyní zaveden jediný druh obrany. V amerických předpisech se označuje jako „aktivní obrana“, v řádech pozemního vojska západoněmecké armády se jmenovitě označení neuvádí.

Vedení obrany je podle nových zásad důsledně zaměřeno na udržení stanoveného prostoru. Požaduje se přitom, aby ještě před dosažením předního okraje obrany byly silám protivníka, zejména pak dělostřelectvu a PVO, způsobeny takové ztráty, které značně oslabí jeho bojeschopnost.

**Mimořádný význam je přikládán obrannému boji divizemi a armádními sbory prvního sledu.** Pásma obrany těchto svazků mají být udržena celistvá, průlomu je třeba všemi prostředky zabránit. [Polní řád americké armády zdůrazňuje, že „čím hlouběji se protivníkovi podaří proniknout, tím větší naději má na provedení průlomu“. Boj má mít vysoce manévrový charakter, přičemž těžší se využít vysoké pohyblivosti vojsk je na stupni prapor — brigáda.

Základem obrany na taktickém stupni jsou tzv. obranná postavení, a nichž vedou boj jednotky v hodnotě až zesíleného praporu. Obranná postavení se volí s využitím výhodného terénu, jsou členěna do hloubky a jednotky je v průběhu boje obsazují tak, aby maximálně využily palebné síly svých zbraní, terén, zátarasy a vzájemnou podporu.

Obrana musí být pevná a pružná. Pevnost obrany spočívá především ve schopnosti zničit v krátké době velké množství tanků a obrněné techniky protivníka. Základním pilířem obrany je proto účinný

systém paleb, především tanků a protitankových řízených střel, umístěných na zemi a na bitevních vrtulnících.

Pružnost obrany závisí na schopnosti včas soustředit na hlavním směru útoku protivníka dostatek sil a prostředků a přitom plně využít výhod, které vyplývají z manévrového charakteru boje na jednotlivých obranných postaveních.

Úspěchu v obraně lze podle názoru vojenských odborníků NATO dosáhnout tehdy, jestliže protivník nemá v rozhodujícím prostoru převahu větší jak 3:1. Ve výhodném terénu a při silné dělostřelecké a letecké podpoře se považuje za možné celistvost obrany po omezenou dobu udržet i při poměru sil 5:1.

K nejdůležitějším opatřením, která v taktickém rámci, především pak v pásmech obrany divizí prvního sledu, zajistí vytvoření potřebného poměru sil, patří soustředění palby většiny dělostřelectva, zasazení jednotek bitevních vrtulníků a vzduchem přepravených protitankových jednotek vyzbrojených PTRS, přemístění tankových a mechanizovaných útvarů z méně ohrožených prostorů a zvýšení intenzity i soustředění přímé letecké podpory. [Polní řád americké armády uvádí, že velitel divize musí být schopen soustředit 6 až 8 bojových praporů a palbu nejméně 3 organických dělostřeleckých oddílů do jedné pětiny přiděleného pásma obrany (6 až 12 km), aby mohl za podpory silami a prostředky armádního sboru úspěšně bránit přední okraj proti 20 až 25 bojovým praporům protivníka.]

Jestliže nelze žádným způsobem (přeskupením sil, zasazením druhých sledů a záloh, jadernými údery apod.) na důležitých směrech útoku protivníka dosáhnout potřebného poměru sil, považuje se za účelnější přejít dočasně k vedení boje na zdrženou.

Protizteče jsou podle nových zásad úkolem s omezeným cílem a mají se provádět energicky, v úzkém pásmu, za silné palebné podpory, nejlépe za podmínek omezené viditelnosti, zásadně však jen za předpokladu, že jejich výsledky převažují ztrátu výhod, které vyplývají z vedení obrany. Neúčinnější jsou v situaci, když útok protivníka je téměř zastaven nebo zastaven a protivník nemá k dispozici pohotovostní zálohy k jeho dalšímu rozvíření, neboť je-li možné provést protizteč do boku a týlu oslabených nebo nechráněných vojsk protivníka.

**Systém obrany** pozemního vojska členských armád Severoatlantického paktu na středoevropském válčišti tvoří ze strukturálního hlediska dva základní prvky — zabezpečovací prostor a obranný prostor.

**Zabezpečovací prostor** se v celém pásmu středoevropského válčiště předpokládá vytvořit především v té situaci, kdy ozbrojené síly NATO povedou od počátku války strategickou obrannou operaci. Zabezpečovací prostor v rámci válčiště se člení na zabezpečovací prostory skupin armád a může být až 70 km hluboký. K vedení bojové činnosti v zabezpečovacím prostoru se vylučují krycí síly, které vedou boj podle zásad boje na zdrženou.

**Obranný prostor** může být na středoevropském válčišti 300 km i více hluboký. Skládá se z přední obranné linie NATO, hluboké 60 až 120 km, mezilehlé obranné linie a strategické obranné linie.

Nejdůležitější součástí obranného prostoru ozbrojených sil paktu na středoevropském válčišti je přední obranná linie NATO, kterou tvoří přední obranné prostory skupin armád. Obsazují ji, budují a brání armádní sbory prvního operačního sledu. Udržení přední obranné linie NATO je rozhodujícím předpokladem pro dosažení úspěchu v obranné operaci a tím i pro vytvoření výhodných podmínek k přechodu do útoku.

Kromě dvou základních prvků jsou součástí systému obrany pozemního vojska

rovněž příčná obranná postavení, opevněné rajóny (prostory), operační systém překážek a zátarasů a některé další prvky.

**Vojska skupiny armád a spojeneckého taktického leteckého velitelství** mohou obrannou operaci vést od samého začátku války nebo k ní přejít až v jejím průběhu.

**Obrannou operaci od samého počátku války** povedou buď záměrně, podle předem připraveného plánu, nebo z donucení, po předstihujícím přechodu protivníka do útočné operace. V obou případech bude cílem vyčerpat vojska protivníka, způsobit jim značné ztráty, soustředit vlastní síly v jiném prostoru a po vytvoření výhodné situace přejít do rozhodného útoku.

**V průběhu války** mohou přejít k vedení obranné operace rovněž záměrně, častěji však z donucení, po neúspěchu v útočné operaci.

V obou variantách může být bojová činnost vedena jak za použití konvenčních, tak i jaderných zbraní.

Normy použití vyšších operačních svazů pozemního vojska a vojenského letectva v obranné operaci jsou rámcově dány pojetím a úkoly strategické obranné operace ozbrojených sil NATO na středoevropském válčišti.

#### **Operační uskupení skupiny armád a spojeneckého taktického leteckého velitelství**

**Operační sestava skupiny armád** v obranné operaci závisí na obdobných faktorech a může zahrnovat stejné prvky jako v útočné operaci. Rovněž možnosti jejího zaujetí jsou z časového hlediska v zásadě shodné, právě tak jako celkové rozložení sil při zahájení ozbrojeného konfliktu.

Plně ženijní vybudování obrany, zejména na vojsk prvního operačního sledu a aktivace systému překážek a zátarasů si však vyžádá další 2 až 3 dny, což znamená, že plnou připravenost k vedení obrany dosáhne vojska skupiny armád celkem za 4 až 7 dnů.

Celková hloubka operační sestavy skupiny armád v obranné operaci může být až 300 kilometrů, z toho první operační sled 60 až 120 km. Síly a prostředky druhého operačního sledu se rozvíjejí v hloubce okolo 200 km, svazky vševojskové zálohy mohou být rozmístěny i blíže.

**Operační sestava spojeneckého taktického leteckého velitelství** v obranné opera-

ci a možnosti jejího zaujetí jsou v zásadě shodné jako v útočné operaci. Na středoevropském válčišti může zahrnovat tyto prvky:

— bojovou sestavu stíhacího bombardovacího letectva předurčeného pro plnění úkolů přímé letecké podpory pozemního vojska (první linie operačních letišť bitevních letounů může být v hloubce kolem 150 km i více),

— bojovou sestavu stíhacího bombardovacího, stíhacího a průzkumného letectva (operační letiště se rozmísťují v hloubce 200 až 400 km),

— bojovou sestavu letounů nosičů stíhacího bombardovacího letectva (operační letiště se rozmísťují v hloubce 300 až 450 kilometrů i více).

Zvláštní součástí operační sestavy STLV jsou i síly a prostředky spojeneckého systému PVO a orgány systému řízení a uvědomování.

#### **Skupina armád v obranné operaci**

K organizovanému vedení obranné operace se vojskům skupiny armád určuje zejména zabezpečovací prostor a přední obranný prostor. Kromě toho se mohou

zvlášť stanovovat i prostory rozmístění druhého operačního sledu, vševojskové zálohy a útvarů a svazků druhů vojsk.

**Zabezpečovací prostor skupiny armád**

může být až 70 km hluboký a skládá se ze zabezpečovacích pásem (pásem boje na zdrženou) armádních sborů prvního operačního sledu.

K vedení bojové činnosti v zabezpečovacím prostoru se vyčleňují **krycí síly**. Jejich úkolem je navázat dotyk s hlavními silami protivníka a odhalit zámýsl jejich použití, donutit je k předčasnému rozvinutí na hlavním směru útoku, klamat protivníka o skutečném průběhu předního okraje obrany a o uskupení vlastních vojsk za ním, způsobit silám protivníka co největší ztráty a získat čas pro vlastní vojska k přípravě obrany.

Krycím silám velí v průběhu boje velitelé prvosledových armádních sborů. V některých případech mohou části krycích sil velet i velitelé divízi, zcela výjimečně i velitelé brigád. Odpoutání krycích sil od protivníka a zabezpečení jejich přechodu do sestavy vojsk v obraně je naopak vždy úkolem velitelů prvosledových brigád, kteří řídí bojovou činnost krycích sil od okamžiku, kdy se přiblíží na vzdálenost menší než 5 až 12 km k přednímu okraji obrany.

Základem krycích sil jsou mechanizované, tankové nebo obrněné průzkumné jednotky a útvary. Posilují se dělostřelectvem, protitankovými jednotkami včetně jednotek bitevních vrtulníků, silami a prostředky PVO, ženijními, spojovacími a dalšími jednotkami. Palebnou podporu krycích sil zabezpečuje i taktické letectvo.

V **zabezpečovacím pásmu amerického armádního sboru** mohou mít krycí síly hodnotu 4 až 6 praporek taktických skupení, vytvořených ze sil a prostředků lehkého obrněného pluku, mechanizovaných tankových nebo průzkumných praporů divízi prvního sledu.

V **pásmu boje na zdrženou západoněmeckého armádního sboru** vedou boj krycí odřady v hodnotě zesílených praporů, vyčleňované v počtu 1 až 2, někdy i 3 od každé prvosledové divize. Na důležitém směru může být jádrem krycích sil i celá druhosledová brigáda.

Celková hodnota krycích sil v zabezpečovacím prostoru skupiny armád může být až 3 divize, z toho před pásmem obrany každého armádního sboru průměrně hodnota 2 brigád, výjimečně až 1 divize.

**Přední obranný prostor skupiny armád** může být 60 až 120 km hluboký a obsazují jej armádní sbory prvního operačního sledu. Skládá se ze dvou pásem obrany, hlubokých 20 až 60 km. První pásmo obrany obsazují a brání divize prvního sledu, v prostoru druhého pásmu se umísťují di-

vize a ostatní svazky a útvary druhého sledu prvosledových armádních sborů.

Prostory rozmístění druhého operačního sledu skupiny armád se volí ve vzdálenosti okolo 200 km od předního okraje obrany, zpravidla jako součást vojsk, uskupených na mezilehlé obranné linii. Jednotlivé svazy vševojskové zálohy, popř. některé útvary a svazky druhů vojsk, se mohou umísťovat i blíže.

**Vedení obranné operace** zahajují vojska skupiny armád již na dalekých přístupech. Na základě výsledků průzkumu se na přibližující se svazky protivníka provádějí údery operačně taktickými řízenými střelami, taktickým letectvem a vedou se palby dělostřelectva.

Krycí síly vedou boj na zdrženou na stanovených čarách, zpomalují postup protivníka a způsobují mu ztráty. Podle ustanovení polních řádů hlavních armád NATO musí klást protivníkovi silný odpor, nesmí se však zavázat natolik, aby riskovaly vlastní zničení. Při vedení bojové činnosti maximálně využívají svou pohyblivost, terén a systém překážek a zátarasů. Za podmínek omezené nebo všeobecné jaderné války se zvláštní pozornost věnuje použití jaderných min.

Po splnění svého úkolu v zabezpečovacím prostoru krycí síly odcházejí pod krytem prvosledových svazků do hloubky obranné sestavy a jsou začleňovány do druhého sledu (zálohy) prvosledových armádních sborů nebo divízi, popř. mohou být použity k přehrazování vzniklých mezer, krytí boků apod.

Při operačních cvičeních ozbrojených sil NATO na středoevropském válečisti bojová činnost vojsk v zabezpečovacím prostoru trvala 1 až 2 dny.

**Rozhodující úlohu v obranné operaci skupiny armád plní armádní sbory prvního operačního sledu.**

Jejich úkolem je vyčerpat a odrazit útok protivníka, udržet celistvost obrany v předním obranném prostoru a způsobit přitom protivníkovi takové ztráty, které přivodí neúspěch jeho útočné operace. Tím vytvořit výhodné podmínky pro zasazení vojsk druhého operačního sledu s cílem dokončit zničení zbytků sil úderných uskupení protivníka a v dalším přejít do útoku v celém pásmu skupiny armád.

Polní řády hlavních armád NATO předpokládají, že útok protivníka k prolomení prvního pásmu obrany bude obvykle zahajován mohutnou palebnou přípravou. Ke zmaření tohoto zámýslu a s cílem způsobit vojskům protivníka, připravujícím se k provedení průlomu, značné ztráty, plánuje se ve vhodnou dobu provést palebnou

protipřipravu, která se v omezené konvenční válce může skládat z dělostřelecké protipřipravu a úderů taktického letectva, v omezené jaderné a všeobecné jaderné válce navíc ještě z jaderné protipřipravu.

Nejúpornější boje budou vedeny pravděpodobně o první pásmo obrany. Síly a prostředky divizí prvního sledu, palby dělostřelecké, zasazení bitevních vrtulníků a přímá letecká podpora taktického letectva mají být po upřesnění hlavních směrů útoku protivníka soustředěny tak, aby v rozhodujících prostorech nedosáhla vojska protivníka větší než trojnásobnou převahu.

Svazky prvního sledu všemi silami a prostředky ničí útočící vojska protivníka s cílem zastavit jejich postup ještě před předním okrajem obrany. Zámysl obranného boje však v souladu s ustanoveními polních řádů hlavních armád NATO počítá s tím, že „pouze v nelepším případě se podaří udržet přední okraj“. Prapory (praporeční taktická uskupení) proto mohou přejít k manévrovému vedení boje, přičemž podle vývoje situace zaujmají nová, předeem připravená obranná postavení v celé hloubce obranných úseků brigád prvního sledu.

**Divizní protizteče** se mají uskutečnit jen tehdy, jestliže zajistí udržení prvního pásma obrany. Méně časté budou pravděpodobně na hlavních směrech útoku protivníka, neboť druhé sledy prvosledových divizí budou v těchto případech většinou zasazeny k zesílení brigád prvního sledu. Prosazuje se však také názor, že za vhodných podmínek mohou být divizní protizteče (vždy po vytvoření nových druhých sledů) i několikrát opakovány.

Druhé sledy (zálohy) prvosledových armádních sborů, které se rozmísťují zpravidla v hloubce okolo 40 až 80 km, mohou být použity k vedení boje na druhém pásmu obrany nebo k zesílení divizí prvního sledu. Mohou však také uskutečnit sborové protizteče nebo se zúčastnit protiúderu skupiny armád.

**Sborové protizteče** se organizují zpravidla v situaci, kdy úderné uskupení protivníka je již značně oslabeno, nemá k dispozici pohotovost zálohy a operační zálohy jsou vázány v jiném prostoru, útok je zpomalen nebo zastaven a vojska protivníka se dosud neopěvnily na dosažených čarách. Protizteč může být vedena čelně, častěji však proti jednomu nebo i oběma bokům vojsk protivníka, která se vklíní do obrany.

Sborová protizteč se za podmínek použití jaderných zbraní může zahajovat silnou palebnou přípravou, která zahrnuje

jadernou, dělostřeleckou a leteckou přípravu.

Sborovou protizteč provádí obvykle divize druhého sledu, která se na čáru zasazení přesunuje s využitím maximálního počtu pochodových os a vysokou rychlostí. Útok vede v pásmu širokém 15 až 20 km, přičemž hlavní úsilí soustřeďuje na poměrně malý, asi 8 km široký úsek fronty. K ovládnutí důležitých objektů na směru protizteče mohou být vysazeny taktické výsadky, převážně v síle do praporu.

Úspěšné provedení sborových protiztečí může vést k obnově předního okraje obrany nebo přerůst do protiútku.

Při neúspěšném zasazení druhých sledů armádních sborů má být bojová činnost vedena tak, aby hlavní uskupení vojsk protivníka bylo blokováno a aby se vytvářely příznivé podmínky pro zasazení druhého operačního sledu (vševojskové zálohy) skupiny armád. Podle situace mohou části sil prvosledových armádních sborů nebo i celé armádní sbory přejít k dočasnému vedení boje na zdrženou.

Jestliže v obranné operaci dojde na řadě míst k rozsáhlému prolomení prvního pásma obrany a hrozí narušení celistvosti předního obranného prostoru skupiny armád, může tato skutečnost (podle zkušeností z velkých operačních cvičení) být jedním z rozhodujících důvodů přechodu ozbrojených sil Severoatlantického paktu k použití jaderných zbraní.

**Protiúder skupiny armád** se vede s cílem zničit úderné uskupení protivníka, které proniklo do hloubky obrany a za příznivých podmínek přejít hlavními silami skupiny armád do útočné operace.

Protiúder mohou vést 1 až 2 armádní sbory, každý o 2 až 4 divizích, uskupené obvykle do dvou sledů, s většinou sil v prvním sledu. Pásmo protiúderu prováděného jedním armádním sborem může být široké 60 až 80 km, při soustředění úsilí na úseku do 20 až 30 km.

Při přípravě protiúderu je hlavním úkolem vojsk v dotyku zastavit útočícího protivníka v pásmu protiúderu nebo zpomalit jeho postup a dezorganizovat ho. Podmínkou je rovněž vybojování alespoň místní nadvlády ve vzduchu v prostoru a na směru protiúderu.

Protiúder se zahajuje obvykle v situaci, kdy protivník je oslaben a nemá k dispozici dostatečně silné operační zálohy. Pro organizaci, zabezpečení i provedení protiúderu skupiny armád v podstatě platí stejné zásady a normy jako pro zasazování druhého operačního sledu v útočné operaci.

Když se svazkům v dotyku podaří zastavit protivníka, má protiúder charakter prolamování spěšně zaujaté obrany; proniká-li protivník dále do hloubky nebo již zahájil pronásledování, má protiúder charakter střetného sražení.

K ovládnutí a udržení důležitých prostorů na směru protiúderu se používají taktické výsadky a aeromobilní uskupení

v síle do praporu, které se vyčleňují ze svazků protiúderného uskupení. Kromě toho může skupina armád použít operační výsadek v síle brigády až divize k obsazení důležitých terénních čar a k zabránění přísunu záloh nebo také silnou aeromobilní součástí, např. v hodnotě brigády, k přepadu důležitých objektů v týlu protivníka.

### **Spojenecké taktické letecké velitelství v obranné operaci**

Podle názoru velení Severoatlantického paktu má mít bojová činnost taktického letectva spojeneckého taktického leteckého velitelství i za podmínek, kdy pozemní vojsko vede obranné operace, celkově útočný ráz.

Bojové použití spojeneckého taktického leteckého velitelství v obranné operaci je určováno způsobem rozpoutání ozbrojeného konfliktu a zámyslem vedení operace. Jeho bojová činnost může mít značně variabilní průběh. Všeobecně platí, že bojové úkoly taktického letectva se plánují podrobněji a plní se zpravidla do menších hloubek než za útoku. V závislosti na operační situaci může mít bojové použití spojeneckého taktického leteckého velitelství charakter hromadné nebo dílčí, prostorově vymezené činnosti.

**Hromadná činnost spojeneckého taktického leteckého velitelství se uplatňuje při vedení obranných, ale i útočných vzdušných operací.**

**Obranná vzdušná operace** je podle názoru velení NATO vynuceným druhem bojové činnosti, ke kterému je třeba přejít tehdy, jestliže se protivníkovi podařilo provést předstihující úder nebo jestliže dočasně převzal operační iniciativu. Uvádí se také, že obranná vzdušná operace může být vedena v situaci, kdy ještě není možné nebo účelné uskutečnit útočnou vzdušnou operaci, např. pro celkově nepřehledný poměr sil.

Z toho vyplývá, že obranná vzdušná operace může být uskutečněna již na začátku války, zejména v situaci, kdy protivník provede předstihující úder a pozemní vojsko NATO zahájí bojovou činnost vedením strategické obranné operace. K vedení obranné vzdušné operace však lze přejít i v průběhu války.

Cílem obranné vzdušné operace za všech situací je vytvořit výhodné podmínky pro následující vedení útočné vzdušné operace taktického letectva na válčišti. Hlavním obsahem obranné vzdušné operace je odrazení hromadných úderů letectva protivníka na základě koordinovaného, aktivního použití sil a prostředků spojeneckého

systému PVO, taktického letectva spojeneckých taktických leteckých velitelství a vojskových prostředků PVO pozemního vojska.

Obrannou vzdušnou operaci plánuje a řídí štáb vrchního velitele spojeneckých ozbrojených sil na válčišti. Operace může trvat několik hodin až 5 dnů a ze sil spojeneckých taktických leteckých velitelství se jí může zúčastnit až 70 % technicky schopných bojových letounů.

Úspěšné vedení obranné vzdušné operace předpokládá včasné zjištění směrů hromadných úderů a celkový rozsah zasazení letectva protivníka. Na základě toho mají být s maximální efektivností centralizovány použity především síly a prostředky spojeneckého systému PVO a taktické letectvo k ničení vzdušných cílů protivníka ve všech důležitých prostorech a ve všech výškách letu.

Za neúčinnější zbraňový systém velení NATO považuje pozemní PLRS. Z celkového předpokládaného počtu zničených vzdušných cílů může podle jejich názoru na pozemní PLRS připadat asi 53 %, na stíhací letouny PVO a stíhací bombardovací letouny plnicí úkoly PVO asi 32 % a na hlavňové protiletadlové dělostřelectvo a přenosné PLRS přibližně 15 % zničených vzdušných cílů.

**Útočné vzdušné operace** uskutečňované v situaci, kdy hlavní síly pozemního vojska vedou obrannou operaci, se provádějí v podstatě podle stejných zásad jako za útoku. Obvykle mohou být zahajovány po předchozím úspěšném provedení obranné vzdušné operace. Jejich provedení může být rovněž spjato s ukončením strategické obranné operace na válčišti a s přechodem ozbrojených sil Severoatlantického paktu do strategické útočné operace.

**Dílčí, prostorově vymezená činnost spojeneckého taktického leteckého velitelství se uplatňuje při plnění úkolů taktické letecké podpory.**

Základní součástí a všeobecné zásady taktické letecké podpory jsou v obranné operaci obdobné jako za útoku.

**Letecká podpora pozemního vojska** je v obranné operaci hlavní součástí taktické letecké podpory.

Úkoly předem plánované letecké podpory se plní převážně do hloubky 120 km. Jsou zaměřeny především na zabezpečení protiztečí, protiúderů a bojové činnosti vzdušných výsadek a aeromobilních součástí.

Hlavní úsilí přímé letecké podpory je v počátku obranné operace zaměřeno na podporu krycích sil bojujících v zabezpečovacím prostoru, maximální vystupňování se předpokládá v období boje o první pásmo obrany.

Údery se vedou převážně proti pohyblivým cílům, které nelze umlčet nebo zničit palebnými prostředky pozemního vojska, a které představují pro bránící se součásti největší nebezpečí. Údery na objekty v blízkosti vlastních vojsk se podrobně koordinují s jejich palbou a manévrem, aby byla zabezpečena nejvyšší efektivnost jak úderů taktického letectva, tak i bitevních vrtulníků a paleb dělostřelectva.

Zvláštní pozornost se v organizaci přímé letecké podpory věnuje tomu úseku fronty, kde protivník usiluje o provedení průlomu. Podpora zde má být poskytnuta hromadně a včas, předpokladem je však účinné umlčení sil a prostředků PVO.

**Izolace prostoru bojové činnosti** v obranné operaci spočívá v úderech taktického

letectva na přisunovaná hlavní úderná uskupení, druhé sledy a operační zálohy dříve, než mohou být organizovaně zasazeny k rozvíjení úspěchu na jednotlivých operačních směrech. Důraz se přitom klade na směr hlavního úderu protivníka.

V omezené válce se úkoly izolace prostoru bojové činnosti plní s hlavním úsilím do hloubky 100 až 200 km, ve všeobecné jaderné válce až do 500 km od linie fronty.

Naprostá většina palebných úkolů v rámci letecké podpory pozemního vojska a izolace prostoru bojové činnosti se plní do hloubky 300 km od čáry dotyku.

**Taktický vzdušný průzkum** se v obranné operaci zahájí na samém počátku omezené konvenční války vede do hloubky kolem 600 km, po přechodu na omezené používání jaderných zbraní do hloubky asi 1000 km od linie fronty. Ve všeobecné jaderné válce se taktický vzdušný průzkum vede až na plný taktický dolet průzkumných letounů.

**Taktická vzdušná přeprava** se v obranné operaci organizuje se stejným cílem a podle obdobných zásad jako za útoku. Hlavní úsilí je zaměřeno na zabezpečení vzdušných přesunů vojsk, materiálu a zásob v hloubce vlastního území, na zabezpečení manévru vojsk v obraně, na odsun raněných apod.